

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

КЕНГЕШ

Республиканы оюучусу миллет проектлени бла регион жол карталаны толтуруугъа къатышыуубузган бютюн уллу къыймат чыгъарын излегенди

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан К.В.Кокков Къабарты-Малкъарны Правительствосуну башчылары бла биринчи ишти тобешу бардыргъанды. Аны кезиунде къыралны Президенти В.В.Путинни «Россей

лип хазыр болгъанын билдиргенди. «Аны хайырындан федерал арагъа «Демография», «Саулукъ сакълау», «Билим бериу», «Жашау журтла бла шахарда болум», «Экология», «Къоркъуусуз эмда жараулу автомобиль жолла», «Ишни

ратда республиканы Правительствосу КъМР-ни Башчысында Стратегиялы айныу эмда миллет проектле жаны бла совет къурауу юсюнден указыны проекттин хазырлагъанды.

Кенгешде КъМР-ни Правительствосуну Председателини бирин-

Федерацияны 2024 жылгъа дери айнытыуу миллет жумушларыны бла стратегия борчларыны юсюнден» май указын толтуруу не халда болгъанына къаралгъанды.

- Бизге 12 миллет проектни бла регион жол карталаны толтуруугъа къатышыуубуз къаллай бирге хайырлы болгъанын тинтип, андан хыйсап этерге керек боллукъду, - деп чертгенди Кокков.

КъМР-ни Правительствосуну Председатели Мусукланы А.Т. хар миллет проектге кере тамамланлык жумушлагъа къаллай бир ахча керек болгъаны терге-

файдалылыгы эмда иш бла жалчытыуугъа себеплик этиу», «Цифрли экономика», «Культура», «Гитче эмда орталыкъ предпринимательлик», «Халкъла аралы кооперация эмда экспорт» жаны бла проектлени толтуруу бла байламлы предложенияланы заманында берирге къолубуздан келгенди», - дегенди ол.

Миллет проектлени бла программаланы толтурууу тап къуар, аладан дайым да халпарлы болуп туруу, къырал властыны жер-жерли органларыны бла жер-жерли самоуправленианы ишлерин бирге тийишдирер му-

чи орунбасары М.А.Керфов, КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасарлары М.Н.Карданов бла Г.О.Мовсисян, КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары - инфраструктура эмда цифрли айныуу министри В.Х.Болотоков, КъМР-ни табиигъат байлыкъла эмда экология министри Шауаланы И.П. селешгенди.

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъанын эмда Правительствону пресс-службасы.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан К.В.Кокковну Эл мюлкде бла жарашдырыуучу промышленностьда ишлегени кюню бла АЛГЫШЛАУУ

Хурметли шубъхла!

Сизни профессионал байрамгыыз - Эл мюлкде бла жарашдырыуучу промышленностьда ишлегени кюню бла алгышлаймы.

Бюгонлюкде агропромышленный комплекс - республиканы экономикасыны тутхучу айнып баргъан бёлюмлеринден бириди. Эл мюлк продукцияны баш торлюлерини ёлчени жылдан-жылгъа кёбейип, аны жарашдырыууу фидалылыгы, ол санда жангы амаланы хайырындан, ёсоп барадыла.

Эмде, сабанлада, малчы фермалада, жарашдырыуучу предприятялада урунганлагъа къыйын, алай бек керекли эмда маъаналы иш тамамлагъаныгыз ючюн жюрек ыразылыгымы билдирирге сюеме. Болдурулган жетишимде тохтап къалмай, аланы андан ары керелерге, экология жаны бла таза продукцияны чыгъарыуу кёбейтирге, продукцияны жарашдырыууу игилендирирге, ата журтлу эмда дуняа рыноклада жерибизни бегитирге, элли жашау къолайлыгын кётюрюрге керекди.

Сиз кесигизни билимгиз, сынауугуз, хунеригиз, туугъан журтта сий-меклигиз бла республиканы эл мюлкюн шёндюго заманга келиширча, конкуренцияга чымдалы болурача эталыгыгызга бир ишеклигим жюкду. Сизге саулыкъ, насып, ырахатлыкъ тежейме. Ишигизден куюныгы!

С.К.Шибзуховну Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъалауу юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

Жамауат ишге тири къатышханы эмда террорчулыкъга къажау юрешге уллу къыйын салгъаны ючюн Шибзухов Суфадин Карашович - терроризмге бла экстремизмге къажау юрешге жамауатны бирикдирирге себеплик этиу жаны бла «Мир дому твоему» деген Къабарты-Малкъар жамауат организацияны Советини таматасын - Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан К.КОКОВ Нальчик шахар, 2018 жыл 12 октябрь, №154-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы къырал саугъалары бла саугъалауу юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

Эл мюлкю айнытыуугъа уллу къыйын салгъанлары эмда кёп жылланы бет жарыктылы урунганлары ючюн

Къабарты-Малкъар Республиканы

Сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа

Абубекиров Руслан Нажмуудиновичи - чекленген жууаплылыгы болгъан «Отбор» инновация-производству агрофирма» биригиунно директору орунбасарын

Бажева Марита Адалбиевны - Къабарты-Малкъар Республикада жерлени сугъарыуу эмда эл мюлкю суу бла жалчытыуу жаны бла управление» федерал къырал бюджет учрежденианы баш мелиораторун;

«Къабарты-Малкъар Республиканы эл мюлкюно сыйлы ишчиси» деген ат атаргъа

Стерлёв Александр Денисовичге - энчи предпринимательге Уналаны Алийни жашы Тажирге - «Ветеринар медицинаны Къабарты-Малкъарда арасы» къырал казна учрежденианы филиалыны - «Ветеринарияны Черек район арасыны» - таматасына.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан К.КОКОВ Нальчик шахар, 2018 жыл 12 октябрь, №155-УГ

Тюбешу

Жаш адамланы иш бла жалчытыуугъа, башламчылыкларына себеплик этиууге - энчи эс

Москвада Къабарты-Малкъарны Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан Казбек Кокковну бла Жаш тёлкюно иш-жюрек жылыуугъузну бересиз, аланы ахшыны-аманы айырыргъа, таматалагъа хурмет этерге юйретесиз. Сизни ёлчемсиз къыйыныгыз, тёлкюногюз, акъылыгыз, сайлагъан ишигизге кертичилей къалгъаныгыз ючюн баш урама. - деп, алагъа саулыкъ-зесенлик, жетишим, насып эмда монлукъ тежегенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

аланы башламчылыкларына бла хайырлы проектлерине себеплик этиууно амаллары сюзюлгенди. Ол эмда башчалери жаны бла федерал агентствону таматасы Александр Бугаевны тюбешуиери болгъанды.

Ушакъны кезиунде къыралда жаш тёлкю политиканы къый-матлыгынын кётюрюну, жаш адамланы иш бла жалчытыуу,

КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъанын эмда Правительствону пресс-службасы

Къууанчылы жыйылыуу

КЪЫЙЫНЛАРЫНА - БИЙИК БАГЪА

Орта кюн Нальчикде Къырал концерт залда Устазны кюнюне аталгъан къууанчылы жыйылыуу болгъанды. Аны кезиунде окутуу-юйретуу ишге къыйын салгъан төрт педагог белгиленгенди. Ингирни хурметли къонаклары уа республиканы Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан Казбек Кокков, КъМР-ни Парламентини председатели Татьяна Егорова, Правительствосуну Председатели Мусукланы Алий, Правительствону келечилери, депутатла, министрстволаны, район администрацияланы башчылары, школаны директорлары эм кёп башхала болгъандыла.

Байрамны шахар мектеплени окуучулары назмула, жырла

бла ачып, устазланы алгышлагъандыла. Сабийлени бла жаш тёлкюно чыгъармачылыкларыны юйюно выпускниклери Апполаны Жаннета, Жамал Теунов, Юсуф Оглу, Къабарты-Малкъарга аталгъан жыры айтып, ызы бла онбеш жыл мындан алгъа аны бу сахнада биринчи кере залда КъМР-ни биринчи президенти Валерий Мухамедович Кокков олтургъанында эшитдиргенлерин билдиргенди.

Казбек Валерьевич а, эм алгъа жыйылыууга келгенге бла саламлашып, жашлагъа-къызылагъа, аланы юйретгенге да ингирни алай эсде къалырча ариу ачханлары ючюн ыспас этгенди. Педагоглары профес-

сионал байрамлары бла алгышлай, устаз- - ол жалаанда усталыкъ угъай, жюрекини излеми, къыйын эмда жууаплы борч болгъанын чертгенди.

Устазны къыйыныны магъанасы жангыз да билим берген бла чекленмей, андан иги да келгиди. Сиз окуучуларыгызга жюрек жылыуугъузну бересиз, аланы ахшыны-аманы айырыргъа, таматалагъа хурмет этерге юйретесиз. Сизни ёлчемсиз къыйыныгыз, тёлкюногюз, акъылыгыз, сайлагъан ишигизге кертичилей къалгъаныгыз ючюн баш урама. - деп, алагъа саулыкъ-зесенлик, жетишим, насып эмда монлукъ тежегенди.

КЪЫЙЫНЛАРЫНА - БИЙИК БАГЪА

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди. Ызы бла, хычыуун жумушну бардыра, эм ахшы педагоглары саугалаганды. Алай бла, Прохладна районну

тебини директору **Фатимат Мухамедовна Маргушева**га «КъМР-ни билим бериуюно сыйлы къуллукъчусу» деген даражалы ат берилгенди.

Аслижан Сюттюновна бла Черек районну Жемтала элини биринчи номерли мектебини орус тилден бла литературадан педагогу **Елизавета Касимовна Карданова**дыла.

Саугалауладан сора къуанчлы жыйылууга келгенлени белгиле эмда сахнада ал атламыларын энди этген артистле хунерликлери бла къууандыргандыла. Тепсеу, жыр, назму да бир бирлерин алышындыра, концерт программа залдагылары келлерин кетюренин, ала ырызлыклары да кеслерини къарлары бла билдиргендиле. «Балкария» къырал фольклор-этнография эмда «Кабардинка» къырал академиялы тепсеу ансамбльле, жырчыла **Гергьокзаланы Халимат, Жаболаны Замира, КъМКЪУ-ну «Амикс»** жыр театры, «Каллисто» тепсеу театры эм кеп башхала ингирге бютюн къууат къошандыла.

Айхай да, устазны къыйыныны, аны ёсюп келген тёлуюно ёсдюруде жерини, ёмюрледен бери жамауатны арасында болгъан даражасыны, хурметини юслеринден байрамны кезиуюнде эсгертилгенлей турганды. Кертиди, жюрегизде школ чакъланы, сабийликни заууклу кезиуюн сакълаганыбыз бла бирге, къайсы бирибиз да огурулу, халал да педагогларыбызны сыфатларын сакълайбыз. Аланы барысын да дагыда

билим бериу управлениясыны башчысыны орунбасары **Татьяна Пантелеймоновна Золко** КъМР-ни Сыйлы грамотасы бла белгиленгенди. Зольск районну Каменноостское элини экинчи номерли битеулю билим берген мек-

«КъМР-ни сыйлы устазы» деген атха уа экеулен тийишли болгандыла. Ала – Элбрус районну Кенделен элини **Доттуланы Ахмат** атлы биринчи номерли орта школуну малкъар тилден бла адабиятдан устазы **Газаланы**

бир кере алгышлай, мамырлык, жан ырахатлык эмда жангы жетишимле, бийикликле да тежейбиз.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.
Суратлары **ХОЛАЛАНЫ Марзият** алганды.

Къайгырыу

Лашкутачылагъа - жангы жол

Кеп болмай Лашкутаны жол фонду ахчасына жангы жол ишленгенди. Аны асламысында эллиле жайлыклагъа бла чаллыклагъа барыргъа хайырланырыкъдыла.

Бюгоннге дери Лашкутагъа

жаланда Жанхотия бла барылган эсе, энди элге жангы жол бла да жетерча онг чыкъганды. Анда чыраклары бла жюз чыпын орнатылганды, ала токну эсеплеучо приборгъа да къошулгандыла. Аллай амал

элли бюджетине жыл сайын жарым миллион сом аяргъа себеплик этерикди.

Алиса ТАРИМ,

Элбрус муниципал районну жер-жерли администрациясыны пресс-службасы.

Къарау

Казбек Кокков Республикалы кардиология араны жокълагъанды

Тюнене Къабарты-Малкъарны Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтурган **Казбек Кокков** Республикалы кардиология арада болганды, анда жюреклеге бла къан тамырлагъа операцияла этген, аллай ауруулары да тинтиу бла кюрешген **А.Н.Бакулев** атлы араны баш илму къуллукъчусу бла тюбешгенди. Профессор **Ольга Бокерия** республикабызгъа иш бла келип турады.

А.Н.Бакулев атлы араны специалистлери 2017 жылны ноябринден бери 1500 чакълы бир саусузгъа къарагандыла. Ара шахарны клиникасында андан ары тинтирге эмда багъаргъа деп 400-ден аслам адам айырылганды.

Регионда багъыуно бийик технология амаллары сингдирилгенлерини хайырындан жюреклери, къан тамырлары ауруп ёлгенлени саны азая барады.

Казбек Кокков **Ольга Бокерия**га, жюреклеге бла къан тамырлары операцияла этген **А.Н.Бакулев** атлы араны башчыларына Къабарты-Малкъарны адамларына тынгылы кардиология болушлукъ этиуюн къураугъа тири къатышханлары ючюн жюрек ырызлыгын билдиргенди.

КъМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтурганны эмда Правительствону пресс-службасы.

Документле

«Жамауат экология контрольную юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Закоу кючюн тас этгенге санауно юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Закоуну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **БЕГИМИ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти **бегим этеди:**
1.«Жамауат экология контрольную юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Закоу кючюн тас этгенге санауно юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Закоуну къабыл кёрюрге.

2.Бу Закоуну Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтурган **К.В.Кокхова** къол салдырыр эмда халкъгъа туура этер ючюн жиберирге.

3.Бу Бегим къабыл кёрюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели Т.ЕГОРОВА
Нальчик шахар, 2018 жыл 27 сентябрь, №917-П-П

«Жамауат экология контрольную юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Закоу кючюн тас этгенге санауно юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы **ЗАКОУ**

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти 2018 жылда 27 сентябрьде къабыл кёргенди

«Жамауат экология контрольную юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы 2014 жылда 17 мартда чыгъарылган 6-РЗ номерли Закоу кючюн тас этгенге санаргъа (праволу информацияны официал интернет-порталы (www.pravo.gov.ru).

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтурган

К.КОКОВ

Нальчик шахар, 2018 жыл 9 октябрь, №26-РЗ

МАЙ УКАЗЛА

Халкыны кьолайлыгыын игилендирирге, учуз журтланы кёбейтирге борч салынган

РФ-ни Президенти 2012 жылда 7 майда кьабыл кьорген 600-чю номерли Указын жашауда бардырыу жаны бла ведомстволар аралы ишчи кьауумну жыйылыуунда инсанланы учуз эм тийишли жашуу журтла бла жалчытуу, ЖКХ-ны халын игилендириу эмда адамланы оюлурга кьоркьулу юйледен кьочорую жаны бла борчла кьалай толтурулганлары сюзюлгөнди. Кенгешини КьМР-ни Правительствосуну башчысыны орунбасары - инфраструктура эм цифра жаны бла айттыу министр **Владимир Болотков** бардырган.

Указын жашауда бардырыу кьаууму эм жол миолк министрство жууаплады. Ведомствону башчысы **Вячеслав Кунжиевни** айтханына кере, халкыны учуз эм тийишли жашуу журтла бла жалчытуу программа бир ненча бөлөмгө юлешинип толтурулады. Биринчиден, юйле ишленди. Экинчиден а, инсанланы бир-бир кьауумларына, ол санда кеп сабийли юйорлеге, хахсыз жер юлюше бериледи.

Жылны аллындан бери озган тогуз айны ичинде уа республикада 270,5 мион квадрат метр жашуу журт ишленгенди, ол а былтырны керюмюлеринден 2,3 процентге асламды. Журтланы 238 мион квадрат метри энци иелиди. Кьалгыны - кеп кыталы мекамла. «Кьурулушланы асламы - 70 проценти - шахарлада бардырылганды, ол санда Нальчикде - 170 мион квадрат метр ишленгенди (битеу юйлени 60 проценти)»,-

дегенди министр.

Халкыны асламы фатарларны сатып алганды ипотеканы хайырланадыла. Аны себепли кредит бла адамла чырмаусу хайырланарча амалла кьурау артыкка магьаналыды. Жылны аллындан бери уа, докладчыны билдиргенине кере, 2,2 мионден аслам келишим этилгенди (былтырдан 1,3 процентге кеп). Орта эсеп бла кредитни 17 жылга аладыла. Бу жумушлагы 3,5 миллиард сом кьоратылганды. Биюнюлюкде ставка 9,6 процентге жетеди, аны елчими 1,6 процентге азайтылганды.

Инсанланы бир-бир кьауумларына кьырал болушлукну юсюнден айтханды уа, биринчиден, Улуу Ата журт урушуну ветеранларыны жашуу болумлары игилендириге энци эс бурулады. Вячеслав Кунжиевни билдиргенине кере, алагьа эмда юйорлерине тьрт сертификат берилгенди. Андан сора да, радиацияны хатасы жетгенлеге тьрт сертификат юлешингенди, алыны битеулю багысы 6,1 миллион сомга жетеди. Энтта ючюсю уа кьыралны шимал жанындан кьенгенлеге бьлюнгенди.

Аскер кьауугаланы ветеранларына, ала жашуу халларын игилендириге кереклисини юсюнден эсепге 2005 жылга дери турган эселе, этиледи болушлук. Анга федерал бюджетден 3,5 миллион сом кьоратылганды. Энтта 11 документни уа саулуклары осал адамлага, сакьат сабийлери болган юйорлеге бергенди (5,8 миллион сом).

Жылны аллындан бери 19 жаш юйор жашуу журтну са-

тып алырга эркилик берген сертификат коллу болганды. Бу жумушлагы 11,7 миллион сом кьоратылганды.

2013 жылдан бери республикада аналкы капиталны сертификаты болган юйорлеге ипотека кредитни тьленде кьоранчланы жартысын кьайтаруу жаны бла программа ишлейди. Аны чекеринде 558 заёмщикге 13,1 миллион сом тьленгенди.

Болсада, юйорлени асламы уа хахсыз жер юлюше алып, кеслери энци юйле ишлерге суюди. Бу программаны толтурууга жер-жерли администрацияла жууапладыла. Вячеслав Кунжиевни билдиргенине кере, биюнюлюкде аладан 3551 заявка келгенди, ала кеп сабийли юйорледи. Быйыл алагьа 229 жер юлюш бьлюрге белгиленеди. Ол санда Нальчикде 68, Черек районда 32, Урван районда уа 34 юйорно жашуу халларын игилендириге онлары болушлукду.

Докладчы бир-бир администрацияла бу иште ат башындан кьараганларын айтханды. Сьз ючюн, Бахсан шахарда бу жумушлагы бир юлюш да жохкду. Май эм Бахсан районна жалаанда 5-шер юйорге болушаладыла, Элбрус а - 7. «Жылны аллындан бери жалаанда 64 жер юлюш берилгенди. Алай бла программа 30 процентте толтурулганды. Биз салынган елчемлеге жетишалмай кьаллыгыбызга кьоркьу уллуду»,- дегенди ол.

Жыйылыуда «Шьндюно шахар болум» деген программа кьалай толтурулганы да

сюзюлгөнди. Инфраструктура эм цифра жаны бла айттыу министрини орунбасары **Жамбулат Гасташев** белгили этген шартлагыа кере, программаны чеклеринде кеп кыталы юйлени 90 арбазын эмда адамла аслам жыйылган 21 жерни бла тьрт паркны жангыртгыга план барды. Бу жумушлагы 200 миллион сом кьоратырга белгиленеди.

Ишчи кьауумну келечилери кеп кыталы юйлени жангыртуу программа кьалай тамамланганын да сюзюлгөнди. **Жамбулат Гасташевни** айтханына кере, быйыл 43 мекамны жангыртгыга белгиленеди. Бу жумушлагы 106,4 миллион сом керекди.

Халкыны оюла турган юйледен кьочорую программа да толтурулады. Ол тьрт бөлөмгө юлешинип тамамланады. Битеу да бирге уа 32,8 мион квадрат метр осал юйден 2144 адамны кьочоруге керекди.

Жыйылыуда кьыралны башчысыны указлары Нальчикде, Май эм Чегем районда кьалай толтурулганлары да сюзюлгөнди. Сьз кюз артыкы кезиге хазырланууну, объектлени иеликлерин тохтатдырыуну, оюла турган юйледе жашаганланы кьочургенде тьбеген чырмаулары юслеринден барганды.

Докладчыны сюзюлгөнден сора жууаплы органлагыа эсгертиле кьабыл керюлгенди. Жыйылыуда кьырал кенгешчи **Набий Бозиев**, КьМР-ни Башчысыны кенгешчиси да кьатышхандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Шымыл Кавказ кюн сайын

Административ

чек тохташдырылганды

«Чечен Республика бла административ чекни юсюнден этилген келишимни хайырындан Ингушетияга Бамут агьач миолкно 7,2 мион гектары жетгенди»,- дегенди ол республиканы Табийгыат министрствосуну башчысы Магомед Бабхоев. Аны юсюнден Interfax-Russia.ru билдиргенди.

- Арабызда чекни тохташдырыу бизге бек уллу магананы тутады, аны хайырындан лесничествобуз кенгергенди,- деп кьошханды ол.

Иранга кьой этден - 500 тонна

Кьарачай-Черкес 2018 жылны башындан бери Иранга кьой этден 500 тонна жибергенди, деп билдиргенди ТАСС-ны корреспондентине КьЧР-ни эл миолк министри Боташланы Анзор. Ол айтханды кере, бу тыш кьырал бла былтыр этилген келишим андан ары суюлукду, иранлыла кьой этден буюн кеп жиберилсе суюди.

-Биркиген Араблы Эмиратла, Тьрд ол да жаны бла бизден умутчудула, башха алычуларыбыз да бардыла. Биз ол байламлыкыны андан ары бардырыкыбыз, кьойланы санын кьebetирге кьореширкибиз,- дегенди министр.

Жараула бизни курортлада бардырышлыкдыла

Россейни сноуборддан жыйымдык командасы Элбрус, Архыз эмда Ведучи курортлада жараула этерикди. Битеуроссей эмда регион эришуени да алада бардырырга белгиленеди. Аны юсюнден келишимге «Шимал Кавказын курортлары» АО бла Россейни Сноуборддан федерациясы кьол салгандыла, деп билдиреди ТАСС.

Биюнюлюкде трассаланы хазырлап бошай турардыла. Аланы спорт объектлени битеуроссей реестрине кьошаркыдыла.

Алихан Динаев - Жылыны устазы

«Жылны устазы - 2018» битеуроссей конкурсда Чеченден педагог хорлаганды. Бек сыйлы саугьаны анга Кремльни кьаласында бергенди.

Алихан Динаев Грозныйде математикадан окутады. «Кьалсан жашуумда да бир иш бла кьореширге амалым болса, мен арсарсыз сабийлени окутууну, кесим да аладан юйрениуну сайларкы эдим»,- дейди ол кесини усталыгыны юсюнден.

Нурмагомедовха - «Алтын кьуш»

Кьатыш единоборстволардан россейли гежеф, UFC женил суурулукада чемпиону Хабиб Нурмагомедов гитче Ата журтунда «Алтын кьуш» деген саугыла керюлгөнди. Аны бла бирге анга «Алтын кьушун» да тутдурулдыла.

Спортчу ол сыйлы саугыла дуняны улуу эришулеринде кьатыш кьореш бардырып чемпион бел саугыла не болганы ючюн тийишли болганды. Эсигизге салайкы, 7 октябрьде Хабиб Нурмагомедов ирландлы файтер Конон Макгрегорну хорлаганды.

Студентлеге - политология школ

«Россейский Кавказ» VI халкыла аралы политология форумун чеклеринде Пятигорскда «Кастий» политология школ ачылганды. Анга СКФО-ну бийик окуу юйлеринден 150-ден артык студент жыйылганды.

Форумун чеклеринде «Жаш тьлюню экспорттизден кери этуноу амаллары», «IT-технологияла - келир заманын усталыклары» деген семинарла бардырылгандыла, миллетле аралы халла бла байламлы темада да сюзюлгөнди.

-Бийик билим берген школну бошаган хар жаш адам да политология болурга керекди. Ол биюнюню халны ангамай эсе, аны игилендириге итинмей эсе, ол аны кесин тьорлендирилди,- дегенди Пятигорск кьырал университетни ректору Александр Горбунов.

Информгентстволаны билдириулерине кере **ТЕКУЛАНЫ Хауа** хазырлаганды.

БЕЛГИЛЕУ

Ыспас сьзле, алгышла эмда саугыла

Бу кюнде «Берьзка» ресторанда Чегем районну администрациясыны эмда билим берүү управлениясыны башламчылыклары бла юйретиучолени бла устазаланы профессионал байрамлары бла байламлы кьууанчы жыйылыу озганды. Аны хурметли кьонаклары уа КьМР-ни Пар-

андыла. Ала юйретиучолени, устазаланы да харкюнюл кьыйиинларны кьыйиматлары чертип, кьырал тутучу болуру ючюн ёсюп келген тьлю да окуулу, билимми болурга тийишлисин айтхандыла. Жылны ичинде аланы алай кеп байрамлары болмаганын да эсгерте, саулук-эсенлик,

ырызлык кьагытла берилгенди. Аланы санында уа Табакьсойланы Жамила (мектепте дерин билим берген бьлюмню таматасыны орунбасары), Аптайланы Маржан (Булуугуну орта школу), Бирсиле да болгандыла.

Жыйылыуда келгенлени алларында Жанна Касымов-

шолуну башланган классарыны устазы Тебердиланы Жансурат да ол кьауумда белгиленгенди. Управленияны ырызлык кьагытларына уа Мызыланы Мадина бла Этезланы Марина (экси да Булуугу элденди), Биттирланы Расул (Яникой), бирсиле да тийишли болгандыла.

«Жылны устазы» битеуроссей конкурсун муниципал кезиунде кеслерини билимлерин ачыклаганла аслам эдиле. Ол эришюну лауреатларыны санында уа Этезланы Мадина (Булуугу), Бечелланы Асият (Яникой), Кьулийланы Зухура (Экинчи Чегем) бардыла. Аладан сора да, саугаланганлары арасында Бечелланы Асият (математикадан бла информатикадан устаз, Яникой), Жанатайланы Лида (малкьар тилден бла адабияттан окуятады, Хушто-Сьрт), Кьаракызыланы Мадина (Яникойда шолгыа дерин билим берген бьлюмню юйретиучоно) эм кеп башхала да бардыла.

Байрам ингирни кезиунде «Жашлык» ансамбль, бирсиле жырчыла, тьпесу кьауумла да ары келгенлени алгышлары бла, хунерлери бла да кьелерин кьотергенди.

МОКЬАЛАНЫ Зухура, **Суратны ХОЛАЛАНЫ Марзият** алганды.

ламентини Председателини орунбасары Жанатайланы Салим, сагынылган районну администрациясыны таматасы Артур Текушев, окутуу управлениясыны башчысы Жанна Арипшева, депутатла, окуу юйлени директорлары, башхала да болгандыла.

Эм алгьа сагынылган районну педагог обществовосун Салим Алиевич бла Артур Александрович алгышлагы-

жангы жетишимле да тилегенди.

Ызы бла, хычыуун жумушну башлай, бир кьауумна жер-жерли администрацияны дипломларын, саугыла да бергенди. Аланы арасында уа Яникойну Совет Союзну Жигити Байсолтанланы Алим атлы битеулю билим берген школуну директору Кьудайланы Айшат да барды. Андан сора уа бир талай педагогга

на да сьлешгенди. Ол озган окуу жылда районну педагоглары белгилерча жетишимле болдурганларын чертгенди. Ала «Жылны юйретиучоно» «Жылны устазы» Битеуроссей конкурслагыа муниципал, республика даражалы кезиулерине да кьатышып, эришуледе коллегаларындан айырмалы болганларын айттып, иги кесек устазга сыйлы грамотала бергенди. Яникойну

Байламлыкыла

Бизнесни кырау жаны бла экспертлени оюмларына тынзылагандыла, сынауларын бир бирге айтхандыла

"Бизнес-миссия-2018" деген ат бла бу кюнде «Синдика» кыонак юде бардырылган форум Россияни тюрлю-тюрлю жерлеринден предпринимательлени, жамауат организацияланы келечилерин, санатор-курорт комплексни специалисттерин, туризмде, саулук саклауда эмда ариулукуну индустриясында ишлеген экспертлени жыйганды.

КМР-де бизнес-миссияны темасы "Активное профессиональное долго-

летие" депди. Кесин да Россияни Предприниматель тиширууларыны ассоциациясы республикалы Правительствону, бир-бир жамауат организацияланы эмда энчи иели компанияланы себепликтери бла кыраганды. Аны мураты - Кыабарты-Малкыаргга инвестицияла бютюн аслам келирине себеплик этиуду, предпринимательликни, коммерциялы болмаган секторну, халкыла эмда регионла аралы иши байламлыкыла анытыуду,

бир бирни сынауна юйрениуно эмда бизнесни кырауда бек иги сынауна асламлагга туура этиуду.

Форумгга кыатышханланы федерал проектни башчысы, Россияни предприниматель тиширууларыны ассоциациясыны вице-президенти, Кыабарты-Малкыарда регион бёлюмюню председатели Эфендиланы Рита алгышлаганды.

Бизнес-миссияны программасына кёре, проектлени презентациялары, мастер-классла, тренингле, "тёгерек столла" да бардырылгандыла, аны келечилери республикада тюрлю-тюрлю ишле бла кюрешген компанияланы бла предприятияланы жоклагандыла, Бахсан районда жылы сууланы "Гедуко" кёлюн, Нальчикни айбат жерлерине, Чегем чучурлагга, Чирик кёлюн жагыасына, Огары Малкыаргга, Минг тауну тийресине да баргандыла.

Предпринимательлик бла кюрешгенге эмда коммерциялы болмаган организацияланы келечилери бизнесге контролну бардыруу шёндю не халда болганын тингенди, клиентлени санын кёбейтиуно, НКО-ланы властыла эмда бизнес бла бирге хайырылы ишлеулерини, брендни кырауна амалларын сюзгенди. Дагыда төрели эмда халкы медицинаны саулук саклауда законлу хайырланууно юсюнден да сёлешгенди. Тишируу бизнесге, коммерциялы болмаган организациялагга, тишируу орга-

Эфендиланы Рита.

низацияланы регионла аралы эмда халкыла аралы бирге ишлеулерине, предпринимательликте тишируула болдурган жангылычлагга да эс бургандыла.

Бизнес-миссия бюгюн кесини ишин бошайды. Аны эсеплерине кёре, гитче эмда орта предпринимательликни, туризмни, санатор-курорт ишни, коммерциялы болмаган организацияланы, пенсия бла жалчытууно, регионла эмда халкыла аралы бирге ишлеуно юсюнден оюмла эсге алынып, эсгертиле хазырланаркыдыла, ала республиканы оюучуларына эмда РФ-ни Федерация Советинде Кыабарты-Малкыарны келечиси Арсен Каноковха жиберилдикди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алганды.

ЭСГЕРИУ

Кишиликтери, антха кертичиликтери юлгю болгандыла кыаллыкыды

2005 жылны 13 октябри, жарсыуга, республиканы халкыны эсинде кёп жыллагга кыаллыкыды. Оюч жыл мындан алгга, кыолларына сауула алып, республикада тууган, мында ёсген жаш адамла Нальчикке право низамны саклаучу органланы бир-бир объектерине чабыуулук этгенди. Халкы ишге, школгга, окууга ашыкыган заманда эртенликке 9 сагатада - шахарны атдыруу, чачдыруу тауушла толтурган эдиле.

13-14 октябрде болган атышууно эмда андан сора энчи операцияны кезиуде 35 полициячы, 14 мамыр адам, чабыуулуккыга кыатышханладан да 95 жаш ёлтюрюлгенди. Тюрлю-тюрлю шартлагга кёре, ол кезиуде жоуден аслам адам жаралы болгандыла. Этинги жарасы, не бек ачытса да, бир кыауум кюнден сау болукыда. Алай ол кюн республикада жашаганланы бюреклерине салынган жара уа бюгюн да ачыгандыла турады.

Насыпха, бюгюнлюкде республикада мамырлык тохташанды. Адамла орамгга кече кыоркымай чыгар ючюн а, право низамны саклаучула кыолдан келгенни этгенди, жарсыуга, аладан бирлери ишчи, инсан борчуларын толтура, тынчылыкны, жамауат кыоркыуусулуккыны, ырахатлыккыны кыоруулай, жанларын бергенди.

Сарбашланы Хасанны жашы Магомет бла Арсен Межгихов да ол бушуулу тизмедедиле. Аланы тууган кюнлери, жыллары башха эсе да, жуукларына жашларын бир кюнде асырагга тошгенди.

Сарбашланы Магомет Кенделенде тууганды, школну бошагандан сора аскерге кыулук этерге чакырылганды. Андан тууган элине кыайтып, Мусукаланы атыл колхозда водитель болуп ишлеп башлайды. 1999 жылда ол Элбрус районда ведомстводан

тышында кыалаурланы бёлюмюне ишге киреди.

Анда кыулук этген кезиуде полицияны тамата лейтенантны Сарбашланы Магомет кесин профессионалча кёргюзгенди, командирлени буйрукларын артха салмай толтурганды, нёгерлерине сак болганды. Иш кёлюю, буйрукылаи заманында эм тийишли даражада толтурганы ючюн таматарындан кёп кере махтау сёзлеге тийишли болганды.

2008 жылда 12 июльда Сарбашланы Магомет бла Арсен Межгихов Бахсан районда Нейтрини элде «Бахсанны нейтринный обсерваториясында» кылауулук ишлени толтура эдиле. Кече 23 сагата 30 минутта саууланган аманлыкычыла, бу объекте чабыуулук этип, полициячыланы экисин да ёлтюрюп кетгенди. Ол кезиуде Магометке 34, Арсеннге уа жалаанда 26 жыл толган эди.

Гузиланы Билланы жашы Тахир а гитчелигинден да право низамны саклаучу органлада кыулук этерге суйгенди. Ол муратын толтурганды, ол уггай, кыулугунаду уллу жетишимле да болдурганды, полковник чыннга дери жетгенди. Алай, жарсыуга, ол да аманлыкычыланы кыолундан жоюлганды, ата-анасына кыара кийдиртип, аланы жарык кыартлыкыларына умутларын, кесини юч жашы бла

байламлы муратларын юзгенди.

Гузи улу ич ишле органлада 1993 жылда кыулук этип башлаганды. Сабийлигинден спорт бла кюрешгенди, биринчиден, эркин тутушууно сайлап, ызы бла уа тутушууно восток тюрлюлерине кёчген эди, карате-кёку-синкайдан Шимал Кавказны чемпиону болганды.

Кыыраланы баш оюучуларын кыоруулаган службагга хар кимни да чакырмайдыла. Бу кыулук бютюнда эсликни, тириликни, терк сагыш эте, оюу чыгара билиуно излейди. Тахирни, айырмалы офицернича, РФ-ни кыоруулауно федерал службагына чакырадыла. Ол РФ-ни субъектлерини башчыларын саклаган бёлюмде кыулук этгенди, Кыабарты-Малкыарны биринчи президенти Валерий Коковну кыоркыуусулугун саклаганды.

Тахир - ФСО-ну РФ-ни субъектлерини башчыларын саклаган офицер, ызы бла Кыабарты-Малкыарда власть органланы объектлерини кыоркыуусулукларын жалчытуу жаны бла тамата инспектор болганды, бу кыулуккыдан а аны Черек районда ич ишле органланы бёлюмюно таматасына саладыла. Сёзге, ол кезиуде аны 30 жылдан энди атлаган эди.

Тёрт жылны ичинде (2003-2007 жыллада) ол Элбрус районда полицияны бёлюмюне башчылык этгенди. Ызы бла КМР-де МВД-ны штабыны баш инспекторуну орунбасарына салынганды, жыл жарым да озгунуу уа Нальчикде полицияны экинчи бёлюмюно башчысына тийишли кёрулгенди. 2015 жылны июль айы-

на дери уа ол Черек районда ОМВД-ны штабыны таматасы болуп кыулук этгенди. Аны иш кёлююно, борчуна кертичилигин министрствону оюучулары да кёрмей кыоймагандыла. Ол кыулук этиуде, право низамны саклауда жетишимлери ючюн 12 кере белгиленгенди.

2015 жылда июль айны кечелеринден биринде орамдан эки аманлыкычы, аны юююно терезелерине автоматладан атдырып, кыачып кыуулгандыла. Тахир алган жарала асыра аурдан, алайда окуна ёлгенди. Полициячыла айтханларыча, бандитле мекямыны, аны иесин иги таныгандыла ушай эдиле.

Тахир ич ишле органлада 22 жыл ишлегенди. Ол ахыр кюнюне дери борчуна кертичи болганды. Быйыл а Нальчикни 17-чи номерли школунда Гузиланы Тахирни журметине эсгеруу кыанга ачылганды. Аны атын ёмюрлюк этиуге аны биргесине окугунан жашла бла кызыла кыыйн салгандыла. «Адамны унутмасан, ол ёмюрледе да сауду. Аны ючюн биз школгга кирген жерде Тахирни атына эсгерте кыанга салганбыз. Алай бла бери келген сабийле, ата-анала да аны жигитлигине баш урганлай турлукыдула», - деген эди ол кюн бушуулу жыйылууда Эльдар Афашагов.

Бюгюнлюкде Кыабарты-Малкыарда мамырлык, тынчылык тохташандыла. Мындан ары бир ана да баласыны ажымын кёрмезча этиу кыоруу право низамны саклаучулары уггай, хар бирибизни, битеу жамауатны да борчуду десем, жангылык болмазса.

ТИКАЛАНЫ Фатима
хазырлаганды.

ТАРЫХЫБЫЗНЫ БЕТЛЕРИ

Халкыбыз тахан бола, ёкюллюк эталганды

Къайгылы жылла

Онтогузунчу ёмюрню ахырында кюз артыны чапырак акъган заманында Огъары Маркъарны элдеринден бири Мукушда Мокъаланы Чонайга жашчыкъ тууды. Аны атына Азрет атайдыла. Сабий жылларындан башлап, элни къалган жашчыкъларыча, Азрет да сюрююч болады. Чонайны ютдегисинде эр кишиле мал кютедиле, жер сюредиле, бичен чаладыла, кече-кюн демей ишлейдиле. Тишириула уа жюн ийиредиле, чепкен согъадыла, юйюрню кечиндирюню къайгысын этгенлей турдадыла.

Таууну мюлкю иги хайырлы тюрюл эди, сюрюю жер жетмей эди. Аны себепли Черек ауузу адамлары кеслерини жашауларын иги этер ючюн юрешге кеп кере кетюрюлендиле. Ала жерлени, кюлайлы жашагъанла бийлеп турмай, тенг этип юлешюню тюзге санагъандыла. Ол юрешге Мокъаладан да кепле къатышхандыла. 1900 жылда Азретни атасыны къарындашы Мокъаланы Чомай, дагыда башкала башчылык этип, эллиле бийлени жерлеринден кеслерине тийишли юлюшлерин алгъандыла. Болсада Нальчик округну начальнигини буйругу бла Чомай да, аны нёгерлери да тутуладыла.

Аланы тутханлыкыга, эллилени юрешлери тохтамайдыла. Азретни атасыны бирси къарындашы Хажы-Мурза 1913 жылда Къара-Сууда эллилени къозгалыуларына башчылык этгенди. Терк областны начальнигини буйругу бла тутуп, анга да сюд этилген эди. Жарпылык, тенгисизлик дуняны сынаган Азрет да, тюзюк, тенглик излей, халкыны унукдурганлагъа къажау юрешге къатышханды.

1919 жыл. Огъары малкъарлыла да, Серебряковну акъ аскерлерине къажау юреше, тау ауузда къаты сермешгендиле. Ол къазуатда да, жыл саны бла жаш болса да, Мокъаланы Азрет бла аны жигит нёгерлери, Черек сууну сол жагысына ётпюп, тау ауузуна кирип келген серебряковчулага къажау къаты уруш этип, аланы артха къайтаргъандыла.

Билимге жол ачылыу

1920 жыл. Малкъарлыаны арасында окъуй-жаза билген адам бек аз болгъаны себепли, жахиллики кетерид жаны бла халкыны арасында уллу иш бардырырга керек эди. Башланган шокла бла ликбезле къураладыла. Башхала бла бирге Азрет да окуп башлайды. Ликбезни бошап, ол Нальчикде окъуу городокка кирдиге мурат этеди, алай, юйюрне малгъа къараргъа адам болмагъаны себепли, атасы окъурга жибермей къояды.

1929 жыл. Эл Советни тилеги бла комсомолчу Мокъаланы

Мен Азретни юсюнден толуу билмесем да, эшите турганма. Аны къадырыны, адамлыгыны, халкына не бла таныу-лболгъаныны юсюнден игирек билир муратда, ахлусу Муталифге (жаннетли болсун, ол кеп болмай ауушханды) тюбеп, хапар сорган эдим. Аны айтыууна кёре жазама.

Хунерли оноучу

Азретни Орта Малкъарда тюкенге таматага саладыла. Анда кеп ишлемесе да, кесин иги жаны бла танытады, тюз ниетли адам болгъанын кёрюзтеди.

Мюлк къурау

1930-чу жылла битеу да онсеги эли болган Улуу Малкъарга артыкъда къыйын болган эдиле. Ол жыллада эл мюлкю коллективизациялауға чырмау болган затладан бири - мюлк юрютююню иги билген кадрла Черек ауузунда жокну орунунда эдиле. Глашланы эл, Огъары Четег, Тёбен Четег бирге къураган Андреев аты колхозга Баккуланы Хажы-Мурза башчылык этгенди. Шаурдат элде НКВД аты колхозга тамата уа Улбашланы Хажы-Бекир болгъанды. Четег, Сауту, Фардык элле Сарбашев аты колхоза киргендиле. Ол Табакъсойланы Къанаматны оноунда эди. Зарашкы, Мухол, Къоспарты, Мукуш эллени «Орта Малкъар» аты колхозларыны председатели уа Мокъаланы Азрет болгъанды.

Ол, ючюн-къарыуун да аямай, колхозну ишин иги къурау ючюн юрешгенди. Бригадалагъа бла фермалагъа барып, халкыны арасында болуп, адамлары айтханларына тынгылап, алагъа ара мюлкле бла байламлы ол замандыгы къырал политиканы аңгалгъанды. Хар адамны ниетин билдирге, аны иги жанына тюзетирге Азретни уллу хунери болгъанды. Ол башчылык этген колхоз битеу да Черек ауузунда бек игиледен бирине саналгъанды. Бу мюлкде бек баш иш малчылык болгъанды. Беш-алты жылны ичинде колхоз Азретни башчылыгы бла кюлайлы мюлкге айлангъанды, аны аты республиканы алчы колхозларыны санында айтылгъанды.

1939 жылда анда төрт кюй, юч тууар, таукъ фермала эм бир жылкы болгъандыла. Къысха заманны ичинде кюйланы саны эки мингден он мингге, тууарлары саны эки жүзден мингге дерди ёсгенди, атланы саны уа эки кереге кёбейгенди. Колхозну юй къанатлы фермасында он мингден артыкъ таукъ болгъанды. Фермаланы барысында да ахшы къошла, жангы мал орунла ишленгендиле.

Мокъа ул у эл мюлкю иги билгенни, адамланы ишге къуаргъа уста къуллукчу болгъанын кёрюзгенди. Аны иш сынаууна юйрендирге республиканы башха мюлклеринден да келип башлагъан эдиле. Партияны Къабарты-Малкъар обкомуну башчылары «Орта Малкъар» колхозну ахшы жетишиллерине уллу эс бургъандыла. Ала, ары барып, колхозчула бла, Азретни кеси бла да ишни, эллилени жашауларыны юсюнден сёлешип тургъандыла. Колхозну андан ары кючлерге болушуу бла бирси мюлклени арасында аны алчы сынауун жаяргъа кереклисин айтхандыла. Мокъа ул у саугъа сагъат да берген эдиле.

Партияны обкомундан адамла келген юклени биринде Азрет аладан эрттеден да эсинде турган бир затны тилегенди: Зарашкы, Мухол, Къоспарты, Мукуш элдеде жашагъанлары тюзюрек жерге, Къара-Сууну тийресине кёчюрсек иги болурму эди дегенди. Кертиси бла да, ол элдеде жашагъанла къыйналып, битимсиз, ташлы жерде тура эдиле. Алада жерни суугаргъанын кюй да, ичеге суу тапхан окуна къыйын эди. Тюбюнден келгенле Азретни ол айтханын тюзге санагъандыла. Кеп да бармай, аны юсюнден республиканы Совнаркомуну энчи бегими чыкъган эди.

Жангы жерге кёчюу

1937-1938 жыллада Чирик кёлге барган жолну онг жанында жюзден артыкъ юй ишленип, эллиле ары кёчген эдиле. ДюрДюр ауузундан жемиш топурак таштытып, ол юйлени спортдурен да Азрет кеси болгъанды. Алайда жангы журтха бек алга кёчюп, ол тамызып, тютюн чыгаргъан юйорле Шунгарлары Баттал бла Инал, Аккылары Осман, Каркаланы Инал бла Байдуллах болгъандыла. Къысхасы, уруш башлангынчы 15-20 юйюр кёчюп, зауукчу жашап башлагъандыла.

Мюлк таматаны алагъа этген уллу къайгырыууна, юйле ишлегенде ырыскы кюранч жетип юй къанатлы фермаларына колхозчула жүрек ырызлыклары билдире, бютюнда иги ишлери бла жууап бергендиле. Мюлк кюч ала, ёсе баргъаны сайын,

Мокъа ул у да ону этерге усталыгы ёсе баргъанды.

1937 жылда аны Къабарты Малкъар АССР-ни Баш Советини Президиумна членнге, бир жылдан сора уа КъМАССР-ни Баш Советини Президиумуну Председателине айыргъан эдиле.

Къайгырыуу

Улуу къуллуклаага салынганлыкыга, ол кесин бир заманда да кетюрмегенди, алгынча къайгырыуу адам болганлай къалгъанды. Туугъан эли, сюйген «Орта Малкъар» колхозу бла байламлыгынын юзмей, колхозчулага ненча юй ишленгеннини, школну, клубну къурулушлары къалай барганларын, къырлагъа къалай бир мирзеу, эт, сют, жюн сатылгъанын сорганлай, керек болса уа, болушханлай тургъанды. Республиканы Баш Советини Президиумуну Председателине къуллугунда Мокъаланы Азрет тууган журтха, халкына кертичи, тюз ниетли башчы болгъанын бютюнда бегирек кёрюзгенди. Чирик кёлню онг жагысында, Кюлюк бетни жемиш терекледен толтурган да ол болгъанды.

Ол жыллада мюлклени налог, заготовка, план деген затла бла бек къыйнагъан эселе да, Мокъа ул уну башчылыгыны бла Черек ауузунда, Чирик кёлню сол жагысы майданда дуула ишлетип, тау элле къырлагъа сют, эт, жюн, мал дегенча затда берген эселе, тюзледен а мирзеу, нартох келтирип, эллилеге деп дуулагъа къуйдуруп тургъанды.

Эсде тутуу

Бусагъта Огъары Малкъар элде Мокъаланы Чонайны жашы Азретни таныгъанла кеп тюрюл эселе да, ол халкыны, миллетине этген ахшы ишлени уа биледиле. Чирик кёлню суу бошунна кетмесин деген акъылда, ол гитче электростанция къуаргъа да мурат этген эди, аны жарты ишленгенлей къалган мурдору бюгюнлюкде да сакъланды.

Бир төрт-беш жыл мындан алда, Барамтада жашаган Махийланы Марзият бла (жаннетли болсун, алгъаракъда ауушханды) сёзден-сёз чыгъа, селеше келгенде, аны айтыууна кёре, ликбезде ахшы ишлегени ючюн ол заманлада Азрет кюл салып, берген грамотаны ол бек сыйлы саугъаныча сакъланды. Ол а 1940 жыл эди. Дагыда, эсимдеди, -дей эди ол - Черек районда Чеченланы Зоканы жашы Аллахбердини:

- «Ай анасына, къуллукчу уа бар эди, керти къуллукчу! Мен комсомол секретарьгъа айырылама, алай жыйылыу-гъа барыргъа юсюме кийгеним доюн болмагъаны ючюн абызырайма. Ол а: Келчи, жашчыкъ», - деп, тюкеннге элтип, башымдан аягъыма дерди кийиндиргенден, бир къарыш ёсген болур эдим асыры къуангымдан», - деген эди Марзият.

Неда: «1957-чи жылны кюз арты эди, деп эсгерге эди мени бла шох-сабыр ушагыбызда Мокъаланы Муталиф акъсакъл кеси: «Бир 4-5 машок картофчукъ сатып, элге къайтыргъа вокзалга келип, ауузуна кетейим деп ашханага кирген эдим. Жашауу келген эр киши бла селеше келгенimde, ол: «Сиз таулу болурсуз? Мен таулуны бек сюеме, жаш заманымда таулу къуллукчуну шофёру болуп ишлегенме. Ма керти къуллукчу! Тюрюлю-тюрюлю къуллуклада ишлей, халкыга тахан бола билген, миллетине ёкюллюк этген адам эди ол, Мокваланы Азрет Чонаевчи. Артада уа ол къыйын заманда къайры, къалай думп этген эселе да, билалмай къалдым ол огурулу адамны юсюнден зат да, - деп эсгерге эди Азретни шофёру. Мен а ким болгъанымы да билдирмедим».

Алай, тегюлгенни толусунлай киши тапмайды дегенча, Мокъа ул уну ахшы умутларыны толурларына заманны кюйсюзюлю, аны бла бирге чыкъган къыйынлыкла онг бермегендиле. Улуу къыйын салып, Къара-Сууда ишлетген жангы журтда юйлеге кирип жашарга бююрүлмаган эди кеплеге.

Игилиги - башына жау

Азрет властха терс кёзден карагъанды деп, къуллукъга талашхан зарланы сёлери биле аны къуллукдан кетердиле. Жумушак ийленген чабырлары, къара ышымларын да кийип, чалгычы жыйыннга къошулуп, ишлей турган жеринде тутуп алып кетедиле.

Азретни биргесине Бакугъа, андан Краснодарскеге кеме бла Осман къызы Ностуляны Мукъуй, Чофанланы Юниос, Гасыланы Мухаммат, дагыда башкала болуп, Къыргызга тошедиле. Ол 1943 жылны жаз башы эди.

Ала тюшген жерни адамы сютноу тап жарашдыра билмегенлерин кёрюп, союлган малны маясын хайырлап, бишлакла этип кёрюзгенде, уллу сейирге къалдыра эди кюнакбайларын. Болсада кёрген къыйынлыкларын, артыктыкъланы кётюралмаган жүреги тохтап къалады. Ол 1944 жылны кюз артында къыргыз жеринде топурак юлюшюн табады. Анга ол заманда жаланда 46 жыл бола эди.

Быйыл Мокваланы Чонайны жашы Азрет тууганы 120 жыл толлукъду. Черек ауузуна адамы угъай, битеу аны таныгъанла да унутмай, эсде тутайды аны миллетге этген огурулу ишлерин, ариу сыфатын да. Бабуентгени ариу орамларындан бирине аны аты аталганды.

ГЕЛЯЛАНЫ ЛИЗА,
КъМР-ни культурасыны сыйлы къуллукчуу.

Фестиваль

МАГЪАНАЛЫ КИНОФИЛЬМЛЕ,
ЖАРЫКЪ ЖЫРЛА, АРИУ НАЗМУЛА

Нальчик шахарда «Форум» кинотеатрада «Fest-хиты» халкыла аралы ючюн кинофестиваль барады. Ол ишин 8 октябрьде башлаганды. 14 октябрьге дери республиканы жаумауаты Россейни, Кыргызстанны, Узбекистанны, Белоруссияны, Венгрияны, Израильни, Польшаны, Тайландны, Чехияны, Францияны режиссёрлары бла актёрлары бу ахыр жылны ичинде кыаллай кинола алдырганларына кыарарга боллукту. Фестивальны кыуанчылы халда ачы-

Борис Паштов.

лыуна Кыабарты-Малкыарны Прывительствосуну, Парламентини да келечилери кыатышхандыла. Ол сыйлы жумушну барыуунда биринчи сёз Россейде Киноматографистлени союзуна таматасы Сергей Новожиловка берилгенди. Белгиле режиссёр, келгенле бла жарык саламлашып, Кыабарты-Малкыарда жангы кинолагыа, аланы алдырганланы ишлерине артык эс бурганларын белгилегенди. Ызы бла бу тубешиуну кенгерте, тёрели эте барганлары ючюн республиканы тамататарларына, маданият министрствону кыуллукчыларына да бюсюреу сёзюн айтханды эм мында бу фестивалны чеклеринде кёржюзтоллюк фильмлени санаганды. Аладан экиси «Эльбрусград» бла «Глубокие реки» бизни жерлешерибиз Владимир Вороковну бла Владимир Битоконну болганлары да кёллендиргенди жыйылганланы.

КыМР-ни Парламентини депутаты, анда культура жаны бла комитетини председатели Борис Паштов бизде былай тубешиулеге республиканы жама-

уаты не заманда да хазыр болганын, биз арада байламлык жюрютюрке сыйгенибизни чертип, бу кезиуло фестивалгыа келгенлени кинону байрамы бла алгышлаганды.

Ингирни бютюн да жарык этгенле тепсеу кыауумларыбызны сахнагыа чыкыганлары, жырчыларыбызны жырлаганлары болганды. «Кабардинка» кырал академия ансамблны тепсеучюлер Марьяна Шекихачева бла Амир Шафиев ислемайни кёржюзгенди. Алагыа залдагыла уллу кыарсла бла тубегенди.

Бери келгенле КыМР-ни, Адыгеяны да сыйлы артисти Тимур Гуазов айтып, итальян романсга тынлагандыла. Музыка театрны солисти Жаболаны Замира уа «Телохранитель» деген кинодан Уитни Хьюстонну ариу жырын кыатлаганды. Актёр Сергей Колосов, аны «Лиризмы» кинодан таныйдыла кыараучула, белгиле орус поэт Сергей Есенинни «Тишируйгыа кыагыт» деген назмусун шатык, ариу, сезимли окыганды. Башха актёр Сергей Мухин а «Звезда пленительного счастья» кинодан Булат Окуджаваны «Кавалергарда

мир не долог», Эдуард Шульжевский да «Настало время, пробил час» атлы жырланы айтхандыла.

Кыараучуланы барындан да бек кыуандырған а Грузияны халкы артисти Ия Нинидзе болганды. Ол «Тегеран-43» кинодан Шарль Азнавурну «Вечная любовь» деген жырын жырлаганды.

Залиханланы Чокка жашлары бла.

«Эльбрусград» кино бла башлана эди фестивал. Аны кёржюзюрден алгыа, фильмин режиссёру Россейде Киноматографистлени союзуна келечиси эм РФ-ни культурасыны сыйлы кыуллукчусу Владимир Вороков сёлешгенди. Ол: «Былай кино алдырыгыа эрттеден эсимде эди, жюрегим излеп турганды. Мен мында ата журтубузну юсюнден сыймекли бла айтыргыа сыйгемне. Бу кинолентаны кёрген хар инсан да: «Не этебиз кыайры да барып, Эльбрус тийресинде былай иги болуп турганлай?!» – десинле деп, ол умут бла этгенме иши-

ны не кезиуонде да алынган суратлары асламдыла. Кыарагыанла Миллет паркны тарыхыны юсюнден билгенди. Ол 1986 жылда кыураулганын, аны кенглиги 100,4 минг гектар болганында. Ары Эльбрус агыач миолкно жерлери бла Зольск районну агыач миолкно кесеги киредиле. Аны чеги Бахсан сууну жаны бла барады. Ары Адыр сууну, Кыртыкны, Адыл сууну, Ирикни да тагылары башланган жер, Азау, Терс-Кьол, Тонгуз-Орун... Бирси жаны уа Малка сууну башланган жерине дери созулады. Паркны бир кесегинде илму ишле барадыла. Кыалганы солуу жерлеге бла отлаулагыа белюнеди. Бу сейрлик жерлени суратлары эсинге кетмезча тыйрелгенлерин айтыргыа керекди.

Фильмде альпинизмге энчи эс бурулады. Кыараучула анда Минги таугыа эки жюз бла тогуз кере чыкыган Залиханланы Чокканы, аны республиканы табигыатын не жаны бла да кыоруулачу, аты таурухлагыа кирген жигит жашы Хусейни, белгиле альпинистлени кыауумун да кёргенди.

Кыарал бошагандан сора, бизни тургун жерибиз былай ариу болганына, мында жашагун асыл адамла, жашау болумларын табигыат бла байламлы этип, минг жылланы таза ниетли, урунуп, кеси кыйынлары бла баш кечиндиргенлерин кёрген кыараучула Владимир Халидовичге ыразылыклары кыарсла бла белгилегенди.

Кинофестиваль бу документли фильм бла башланганы энчи белгиди – ол бизни республикада маданият жаны бла кыаллай жетишимле этиле барганларын ачык этген бир шартды.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.
Суратланы **ТОЛГУРЛАНЫ Камал** алганды.

Жашау халпа

Юйор кыурагун адам, бек биринчи, кесин тыяргыа юйренирге керекди. Хар сыйгенин этип барыргыа бир инсанни да жокыду эркинлиги. Ол эркинлики алган а кесин да, юйюрюн да харип этерикди.

Баш ием жарык кёллю, ариу адам эди. Тыйгычысыз айланганы жюрегими жарганын кёрюп турганлай, менден ол эриши кылыгыын букдурмаганды. Жаланда бир кере: «Минг тишируу болса да, сени жеринги бири да аллык тыйюлду. Сен юй бийчесе, сабийими анасыса, ала уа бош адамладыла», - десе, баям, тээр эдим. Алай ол кюн сайын ичип-ашап, айлангып, ингирде уа юйде уруш-тойюш этгенине тэзалмаганма.

Отуз беш жылыма дери сакылагун насыбым ол эди... «Сен сабий тыйюлсе, башынга ак чыкыганда бир кесек эсинги жыйсанг а», - дегенимде: «Мен алыкыа кыарт болмагы-

Энди насыбым тутарына ийнанмайма

анма юйюмден бла ишимден сора бир жерге да чыкымай жашаргыа», - деп кыйыганды.

Айыплы ауруудан башха шахарда экибиз да багылыгыныбыз эсиме тюрсе, бюгюн да уялгандан жерге кирирча болама.

Ийнанмайма, адам бир жолгыа тонгуз да, мёлек да болады деп. Тыйюлду алай. Адам бир жаны бла бузулса, башха жаны бла да тюрленди. Алгына аш салсам, бир сылтау табып, манга айтмагыны кыалмай, столдан ачыулангы тура эди. Тынчылык жок болганды юйюбюзде.

Юйор – ол бир бирге ышаныуду. Кыыйын кюнюмде бу адам кыатымда боллукыду деп ийнанууду. Кыуанчымы, хорламын, жетишимми экибизники да боллукыду деген ангылауду. Ангылайма, кюнден-кюннеге экеулен бир бирин кёрюп тургандан эрге болура. Алай мен ёмюрюмде не атамдан, не анамдан, не эгечимден, не сабийимден,

не эримден эрикмегенме. Аласыз бир кюн да жашаргыа сыймей эдим. Сора Аслан нек эрикгенди менден? «Кесинги тыяргыа юйрен», - десем: «Сен анам тыйюлсе, юйретме», - дей эди.

Не болса да, тээр турура, бир заманда тюзелер деген акыылда тохтагунымда: «Мен сени кёрюп болмайма, кет юйюмден», - деди. Хо, адам ачыуланса, не зат да айтады, унутайым. Ол сёлзени ёмюрде да эшитмегенимча кесими алай жюрютейим деп, кесиме кёл этдирип турсам, аллай оюнга башландыла арта...

Кюн сайын тое эди мени. Эгечим-кыарындашым келип, кезюм-башым кыаралып турганларын кёрюрле деп кыоркыган да, уялган да этгенме. Мени акылыма кере, тишируу бла эр кишини араларында жашау башхаладан жашырын болургыа керекди. Аслан а бир болмачы затчыкны юсюнден арбазда окыуна тыйюшюп башлаганды. Аны манга айтхан

эриши сёлзлерин кыоншуларыбыз да эшитип...

Халпчугуму орамгыа тёркенинде, бойсундум кыйюсюз оноууна. Кызычыгымы алдым да, юйюмне кетдим. Келмедим ызымдан Аслан. Танышларыбыз айтханга кере, жарысуусуз жашайды. Иши бар, ахчасы кёл, тишируула тёререгинде – анга юйор керекмейди.

Кесинден бир затны алып, биреге бераллык эсенг, биреге ючюн жашаргыа сюе эсенг – кыура юйор. Алай тыйюл эсе уа, ашыкыма. Мен Асланы тёрслемейме, жюреги манга тыйрелип тыйюл эди. Баям, бир заманда ол тубер жанындан эсе сыйлы кёрлюк адамына. Ол заманда унутур битеу башха тишируулары, ишинден сора ашыгып кыайтыр юйюне. Алай мен а энди насыбым тутар деп ийнанмайма.

ЯКУБЛАНЫ Нафисат
жазып алганды.

Юйретну

Бирликни бла шүёхлукъну багъалай билирге

Черек районну администрациясындан билдиргенлерине кёре, анда терроризмге эм экстремизмге, аманлыкъчылыкъдан сакъланыу, миллетле эм динле аралы байламлыкъланы игилендириу бла байламлы ишге энчи магъана бериледи, тийишли мадарла да этиледиле.

Сёз ючюн, бу кюнледе Огъары Малкъарны 2-чи номерли школуну окъучуларына право низамны сакълауу структураланы эм Черек районну администрациясыны келечилери бла тубеши куралгъанды. Администрацияны жамауат жашауға бузукълукъла

этиуге профилактиканы бардырыу эм муниципальный программаланы тамамлау жаны бла управлениясыны башчысы Чеченланы Тахир, жаш тёлуге төрели исламны жорукъларын тутарға кереклисин эсгертип, терроризм бла экстремизмни ниетлерини осаллыкъларын аңгълай билирге, аманлыкъчы кыауумлаға алданмазгъа чакыргъанды.

Ол устазлагъа миллетле аралы байламлыкъланы кючлерге, бу жаны бла кыауугъа чыкъмазча ишлерге кереклисин айтханды. Жаш адамланы башха халкъланы, динлени келечилерине шүёхлукъ кёздөн кыараргъа

юйретирге тийишлиди, жанды да биргип мадарла этиу сакъларыкъды районда тынчылыкъны, дегенди ол. Жыйылгъанлагъа терроризмге эм экстремизмге кыажу закондательствону бузуу, миллетлени араларында кыаууга чыгъарыу ючюн кыаллай жууаплыкълукъ болгъаны да аңгълатылгъанды.

Устазла уа школда бу жаны бла кыаллай иш бардыргъанларыны юсюнден, окъучуларыны араларында төрели исламдан тайгъанла неда башха халкълагъа душманларынача кыарагъанла болмагъанларын билдиргендиле.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

КЪУРУЛУШ

Мектеп битерге кёп кыалмагъанды

КъМР-ни Къурулуш эмда жол мюлк министрствосундан билдиргенлерича, Ташлы-Талада 96 окъуучуга жангы школ ишлене турады. Бу кюнледе объектде терезелени орнатып бошагъандыла. Трансформатор турлукъ жерни хазырлап, андан школгъа ток ызланы да тартхандыла. Котельня боллукъ жерни да хазырлай турадыла. Мекаяны экинчи этажында кы-

быргъланы спортно барады. Къурулушчула ток чыбыкъланы тартып бошاپ, жылытуучу системаны эм суу баргъан быргъланы да жарашдырадыла. Школну кыатында жер башы бла баргъан газ ызны (110 метр) жер тубю бла жибергендиле. Жууукъ кезиуледе уа спортзалны башын жабып башларыкъдыла.

Бизни корр.

Эсепле

Ачыгъанланы асламысы - жорукъланы бузгъанла

МЧС-ни КъМР-де Баш управлениясында озган жылны эсеплерин чыгъаргъандыла, деп билдиредиле ведомствону пресс-службасындан.

Озган жайда республикада хайырланыуда сюзерге жараулу беш кёл бар эди. Ол санда Нальчикде «Курортное» бла «Трек» кёлле, Бахсан бла Терек шахарлада ара кёлле эмда жылы суулары болгъан «КФХ» эм «Каншао» бассейнле. Саулай

аслам жыйылгъан суу объектледе болумгъа дайым кёз-кыулакъ болуп тургъандыла.

Кёлледе, черекледе эмда башха жерледе сабийлени кыоркыуусулукълары сакъланыр ючюн саулыкъ сакълау, билим беруу учреждениялада эм лагерледе саулай да 2500 адамгъа 59 кереминструктаж этилгенди. Жорукъланы юсюнден эсгертиу буклетле да юлешгендиле.

алып айтханда, жюзерге эркинлик берилмеген жерледе юч адам батханды. МЧС-ни келечилери, адамла

Ведомствону келечилери солуу эм байрам кюнледе суу объектледе дежурствона бардыргъанлай тургъандыла.

Кёргеним, эшитгеним

Къарылгъач да къачады тютюн, аракъы ийисден

Бир жол малла бла Сары тала жайлыкъда эдик. Элден жыйырма кычырым чакълы кенгебиз. Агъач, тау, ёзенле да бардыла. Кёп жылла мындан алда къая ташладан ишленген кыошда төртеулен болуп турабыз. Кысыр малла да бардыла, асламы уа сауулгъан ийнекледиле.

Эрттен бла эртте аланы сауабыз. Къуру кыолгъа ётдюребиз. Тёп-тёгергеги бийик къаяла болгъан ариу, кенг ёзен. Минг тууар да сыйыныр алайда. Бирибиз алагъа кыарайды, кыалгъанла бичен чалабыз.

Кыош элден иги да кенгеде болгъланы ючюн, чыракъ алыкъа анда жокъду. Ингирде патеген чыракъ жандырабыз. Кыошну кыабыргъасыны узунлугуна тапчан ишлеп, анда жатабыз. Журтну бир терезеси, бир да эшиги барды. Терезе жерден бийгирекеде орналыды. Аны мойюшюнде уа къарылгъачла уа ишлеп жашайдыла.

Бу кыанатлы не заманда да адам жашагъан жерде салады уясын. Бала ёсдюрюп кетгенден сора да, экинчи жыл да ары кыайтады. Сау кыышы узакъ жерледе болуп, экинчи жыл дагыда

ары келгени сейирди.

Ма, быйыл да, биз кыошда орналгъандан сора, кыауум кюнден ала да жетдиле. Ариу жырчыкъларын чюйюлдей, тюрсюнюлю боюла кыоша кюннге. Эрттеден сакълап тургъан кыарышыларыбызгъа кыуандыкъ алагъа.

Терезе башында эски уяларын тазалап, анда жашап тебиредиле. Жашладан бири терезени кёзлеринден бирин тешип, мияласын бир жанына салды. Кыанатлыла алайтын учуп чыгъадыла, кыошда алайтин киредиле. Айтханымча, кыошубузда чырагъыбыз жокъ эди. Аны ючюн телевизорсуз, радиосуз кечинебиз, къарылгъачланы жырларына тынгъалай. Сейир затчыкъла къарылгъачла. Жокъду ала-

дан кишиге да заран.

Бир кюн элден эки жаш келдиле. Бизден узакъ болмай бичен чаллыкъ эдиле. Кыалгъан а бизни кыошда этерикдиле. Жаш адамла болгъанлыкъгъа, ашаргъа, ичерге сыйгенле. Кыауум аракъы шешаны ортагъа саладыла. Иги кечге дери тютюнню да букълатып, шайтан сууларын да ахырына дери таусудула. Мен, арып келген, ала тынчайгынчы окъуна жукълагъан эдим.

Къарылгъачла уа, тыш адамланы кёргенлеринде, уяны ичине кирдиле, бурунчукъларын азчыкъ тышына чыгъарып турдула. Эрттенликде уа уянганымда. Кыанатлыланы жырларын эшитмедим, кеслерин да кёрмедим, ингир ала да жокъ эдиле ала.

Ол кюнден башлап кёрюмедила. Жарсыдыкъ, алай не этериксе. Кыанатлыны излепми табарыкъсы?

Андан сора дагыда юч жыл баргъан эдим малла бла ол кыошха. Ол жаннет къанатлыланы бир да кёрмедим. Баам тютюн, аракъы ийисден искилтин болуп кетдиле. Ала юйде дауурну да кётормейдиле, дейдиле. Алай окъуна болуп.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Эсгертиу

Журналист очеркле сайланырыкъдыла

Кыабарты-Малкъарны Культура министерствосу Комсомолну 100-жыллыгына аталгъан бек иги журналист очеркге конкурсха заявка алыуун бардырады.

Конкурсну борчу комсомолну ахшы төрелерини юсюнден ата журтха сыймекликни, адет-кылыкъланы пропагандалауду. Анга Кыабарты-Малкъарда жашагъаннга (жангы автор, автор кыауумла), заявканы конкурсну кыуралыу излегенча жарашдыргъанла кыатышыргъа болукъдула.

Конкурсну номинациялада бардырылады: басмада бек иги журналист очерк; телевиденияда бек иги журналист очерк; радиоэфирде бек иги журналист очерк; Интернетде бек иги журналист очерк. Эришиуге кыатышханланы санына

тошер ючюн, ишлени конкурсха заявканы тохташдырылгъан юлпюсюнде, ол а документге тергеледи, жиберирге тийишлиди. Аланы электрон халда бу адрес бла жиберирге керекди: goo.gl/dxKM4N. Заявка кала 15 октябрьге дери алынадыла.

Конкурсну комиссиясы хар номинацияда бирер жер берликди. Хорлагъанла диплом кыолу болукъдула.

Конкурсну болумуну юсюнден билирге сыйгенле Интернетде бу адрес бла излегиз: (http://mk.kbr.ru/?page_id=1847). Соорулары болгъанла мында жууап табарыкъдыла: Кыабарты-Малкъар Республика, Нальчик ш., Кешоков атлы орам 43, КъМР-ни Культура министерствосу, 419-чу каб., СМИ бла байламлыкъ жюрюттен бёлюм, тел.: +7(8662) 42-39-81; 42-07-82, smi.mk@kbr.ru.

Хаджиланы Назилия Элбрус элде жашайды. Кызчык кьолдан устады, тепсерге да бек сюеди.

Кысха чамга

РЕКЛАМАНЫ КЮЧЮ

Баггалы жамауат, айтыгыз дуняны башында рекламага жетген не барды? Хау, хау, рекламаны юсюнден айтама, бу барды деп дуняга бир жангы затны юсюнден билдириую. Рекламанг жок эсе, сатуу-алыуунг бармайды, жашау турмушунг айнымайды, сени киши танымайды. Ийнанмаймысыз? Охо сора, ма сизге юлюг: кесигиз билгенден, жер жүзюнде жумуртха, гаккы тапхан кьанатлыла бек кеп-дюле. Тейри адамы, санап саны да жокьду. Болсада адам улу сайлап, айырып, тауук жумуртханы нек кюсейди? Нек сюеди? Чийлей, биширип да аны нек ашайбыз?

Сёз ючюн, тие кьушну, страусну дейме, гаккысы тауук гаккыдан беш-алты кереге уллуду. Татууларак окьуна болур. Сора аны биз нек кюсемейбиз? Айтчыгыз, нек суймейбиз, нек излемейбиз, нек хайырланмайбыз? Ма-а, тауук аладан айырмалы реклама эте

биледи да, андан. Хау.

Да сагыш этигиз кесигиз, допанбаш, жумуртха тапханлай, кычырыгы, кьанкьылдагыны, хахайы бла, быллай иш болганды деп, дуняга, тегеректе билдиреди. Тамагын жьртхынчы кьанкьылдайды, реклама этеди... Ха-ау... Реклама...

Ма энди юлюге баппушну, кьазны, таш макьаны, не билейим, гураны алайкь. Ол жарлыла, жумуртха тапханларына уялганча, чууларын да чыгармайдыла. Тие кьуш а, страус дейме, уялгандан жерге кирлик болуп, башын топуракьга сугады, кьумьга кемеде, амалсыз болуп, адыргы этеди, кьалай этип кьойдум быллай айыплы ишни дегенча. Сора ким эс бурлукьду аланы гаккыларына, ким сюерикди аланы ашарьга?

Кёремисиз, реклама дегенинг кьалай кючлю затды!

Не медет, муратыма жеталмадым!

– Мамакаш, ол этгенинг а не эди?

– Эй-я, энди уа не кьыйынлык келтиргенме башгызыгьа?

– Кьалай не? Кьара тенгизге солурьга барып, ёлор гевенек кесин отха атханлай, кесинги тенгиз толкьунлагьа атханынг кертимиди?

– А-а, анымы айтаса?... Хау, кертиди, мубарик! Да не, бу халкьыма, миллетиме асыры ачыуум келгенден. Некми? Айтчы, таулу кьайда битеди, кьалайда жан алады!? Ма, кими чалгыда ичи кюйюп ёледи, башхасы отунга

баргьанлай, кьаядан кетеди. Чыбыкь, кьазыкь эте тургьанлай, айуу ашайды. Кьош, мал тийресинде дынгыраяды...

Шо бир таулу, солурьга барып, тенгизде жоулганды деген хапар чыкьганлыкьга не боллукьду дедим да, атдым мыллыгымы тенгиз толкьунлагьа. Жарсыгьга, мен да кесими ары ат, толкьунла да артка сыз! Не медет, муратыма жеталмадым! – деди Мамакаш, кьынгыр, сары тишлерин ача манга.

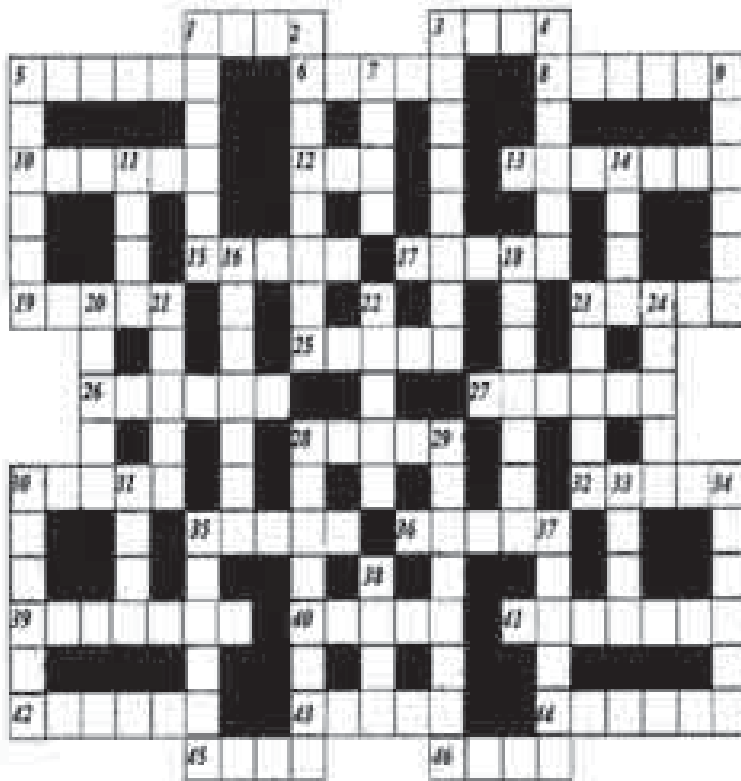
АТМЫРЗАЛАНЫ Магомед.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 1. Бир жолгьа этилген иш. 3. Улуу агьач жаныуар. 5. Сыйлы таш. 6. Кьарачайда курорт. 8. КьМР-ни Журналист союзуну таматасыны аты. 10. Кьойну боюн кьатындагы юч иегиси бирге кесилген юлюш. 12. Патчах даражалы тамата. 13. Габаладан таулу алтынчыны аты. 15. Бир зат. 17. Эт азыкь. 19. Малкьарда эски эл. 23. Татлы гьржын. Ол кьартны кьоюнунда болуучуду дейдиле. 25. Юч-тёртжыллыкь кьой. 26. Малкьар ауузладан бири. 27. Хар адам да ёлсе ары тюшерге сюеди. 28. Тигу керек. 30. Искусство. 32. Бир затны биргесине келген зат. 35. Жырчы Улбашланы 36. Жюн ийиргенде керек зат. 39. Ораза ай. 40. Сылтау. 41. Юйге кирген жерде гитче отуу. 42. Бизни таурухлу ата-бабаларыбыз. 43. Дагыстанда бир миллетни адамы. 44. Аягьынг бир затха илинип сюрюшген

кезиу. 45. Тау-Артында бийик тау. 46. Заран.

ЁРЕСИНЕ: 1. Кьол жетдириую. 2. Адамны хыликья этип кюлюу. 3. Кьыйынлыкь кёргенле. 4. Гитче аш бурхучукьла. 5. Биринчи чыгыучу гюл. 7. Табийгьат боюу. 9. Чырмау. 11. Кавказ миллет. 14. Мирзеу. 16. Бал чибинле этген чайыр. 18. Бир керекли затынгы табуу. 20. Сокьур чычхан. 21. Адам ёлгенде союлган мал. 22. Ауушханны кийимин жуугьан кюн этилген хьчин. 23. Юйге кирген тыш адам. 24. Прибалтикада жашагьан миллет адамы. 28. Кьыралда бегимле чыгаргьан кьауум. 29. Эриши деген магьанада жюрюген сёз. 30. Жылы-Суу тийресинде аллай аты бла чучхур барды. 31. Музыкья инструмент. 33. Билим шауданы. 34. Кьысха жукьу. 35. Кьолан тау. 37. Эртегили сауут-саба. 38. Улуу кьой.

ГАЗЕТНИ 123-ЧЮ НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАННАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 7. Орсуздак. 8. Суусузла. 11. Зурна. 12. Багьыр. 13. Жьйырылма. 16. Кьулачла. 17. Чокьуракь. 18. Кьылау. 20. Жантау. 21. Сайлау. 22. Жуурт. 23. Устала. 25. Азбар. 29. Жолоучу. 31. Ылыскын. 33. Сайламала. 35. Чариш. 36. Чюйре. 37. Биченик. 38. Чырылдау.

Ёресине: 1. Урдухлукь. 2. Турна. 3. Жалчыла. 4. Бугьумуч. 5. Жулат. 6. Алгышлау. 9. Ырысхы. 10. Ачылма. 14. Учунулуку. 15. Акьылбалыкь. 18. Кьурта. 19. Усхур. 24. Кьорьашин. 26. Зарлыкь. 27. Аламат. 28. Шьбырдау. 30. Ударник. 31. Ылыгыу. 32. Тилек. 34. Чюйле.

Учредитель: Кьабарты-Малкьар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактору орунбасары ТЕКУЛАНЫ Хауа

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

АТТАЛАНЫ Жамал (баш редактор),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЬЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МОКЬАЛАНЫ Зукура,
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШЛАНЫ Мурат

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламы информацияны эркинликлерин кьоруулау жаны бла Кьабарты-Малкьар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагьа "КьМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикге кёре 19.00 сагьатда кьол салынады. 20.00 сагьатда кьол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГАРГЬАНЛА:

Тикаланы Фатима - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфья, Кучукуланы Сафият - жууаплы секретарьны орунбасарлары; Зезаланы Лида (1,2,3,4-чю бетле), Токумаланы Салим (10,12-чи бетле) Геляланы Валентина - (9,11-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1387 экз. Заказ № 1030
Багьасы 15 сомду.

РЕДАКЦИНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru